

Türkiye ile Finlândiya arasında imza edilen ticaret ve tediye anlaşmasının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/73)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1538

12 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Türkiye ile Finlândiya arasında 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekillîğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinece 30 . IV . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

3970 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden bahsi geçen Anlaşmanın İera Vekilleri Heyetinece 1 mayıs 1943 tarihinden itibaren mer'iyete girmek üzere tasdik edilmiş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

Türkiye ile Finlândiya arasında son Ticaret ve Tediye Anlaşması 9 sonteşrin 1940 tarihinde aktedilmiş bulunuyordu. Harp şartlarının, bilhassa nakliyat sahasında, doğurduğu güçlükler yüzünden mezkûr Anlaşmadan tatbikat sahasında matlup ve mültezem şekilde istifade edilememiş ve son zamanda iki memleket ticari münasebetleri mahdut miktarda karşılıklı hususi takas muamelelerine münhasır kalmıştır.

Gerek bu güçlükleri bertaraf suretiyle ticari münasebetlerimizi ahden tanzim ve bunların inkişafını temin etmek, gerek eski Anlaşmanın mer'iyeti esnasında tedarikinde zorluklara düştüğümüz sellüloz ve kâğıt gibi, memleketimizin iktisadi hayatında, pek ziyade muhtaç olduğumuz maddelerin temin ve tedarikini kolaylaştırmak ve diğer taraftan her iki memleket Milli bankaları arasında kur farkından ileri gelen Anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak için mezkûr memleketle yeni bir Ticaret ve Tediye Anlaşması aktine lüzum görülmüş ve yapılan görüşmeler sonunda, fransızca bir örneği ile türkçe tercümesi ilişik olarak sunulan Anlaşmanın 3 nisan 1943 tarihinde imzasına muvaffakiyet elvermiştir.

Ticari ve iktisadi alanda sık sık görülmekte olan değişiklikler, ileride ne gibi vaziyetlerle karşılaşabileceğimizi tâyini güçleştirdiğinden Anlaşmaya bağlı listeye her iki memleketi ilgilendiren maddelerin, kontenjan vazedilmeksizin, sadece adlarının işaret olunmasıyla ıktifa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasıyla Suomen Pankki arasında kur farkından doğan Anlaşmazlık da isteğimize ve menfaatimize uygun bir şekilde halledilmiştir.

Umumî Heyeti itibariyle bu günkü iktisadi şartlara ve millî menfaatlerimize uygun görülen işbu Anlaşma Büyük Millet Meclisimizin yüksek tasvip ve tasdik nazarlarına arz olunmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/73
Karar No. 7

3 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Finlândiya arasında 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . IV . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp, Başvekâletin 12 mayıs 1943 tarih ve 6/1538 numaralı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Encümenimize havale olunmakla Hariciye vekâletinden gelen mümessil huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Memleket menfaatlerine her veqhile muvafık görülen işbu lâyiha Encümenimizce de tasdik

edilmiş olduğundan havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye En. Rs.	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
A. M. Göker	N. Poroy	R. R. Pasin
Bolu	Elâzığ	Gümüşane
H. C. Çambel	F. A. Aykaç	C. Selek
Gümüşane	İstanbul	İzmir
E. S. Tör	A. Ş. Esmer	H. Mentеше
Manisa	Samsun	Seyhan
H. Bayur	A. F. Engin	N. Eldeniz

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/73
Karar No. 18

28 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Finlândiya arasında 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince 30 . IV . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve 12 mayıs 1943 tarihli ve 6/1538 numaralı Başvekâlet tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Hariciye encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olmakla Hariciye ve Ticaret vekâletleri mümessilleri huzurlariyle müzakere ve tetkik olundu.

Anlaşmada ve merbutu protokol ve mektuplarda tespit olunan esaslara ve alınacak ve verilecek malların cins ve mahiyetlerine göre anlaşmanın umumî memleket menfaatlerine uygun olduğu ittifakla kabul edilmiştir. Aynı zamanda umumî vaziyetin tesiri altında her iki tara-

fın durumunda hâsıl olabilecek değişikliklerle anlaşma hükümlerinin yürütülmesini zorlaştırmamak için mübadeleye tâbi maddelerin kontenjana tabi olmaması isabetli bir hareket olarak vasıflandırılmıştır. Bu sebeplerle kanun lâyihası Encümenimizce de tasvip ve tasdik olunmuştur. Ancak lâihanın birinci maddesinde Anlaşmanın 1 mayıs 1943 tarihinde mer'iyete gireceğinden bahsedilmekte ise de bu husus Anlaşmanın metninde mezkûr bulunmamasına ve Anlaşmanın kül halinde tasdikıyla mer'iyet gününe ait hükmün de kendiliğinden kabulü tabii olmasına binaen işbu maddede (ve 1 mayıs 1943 tarihinde mer'iyete girecek olan) ibaresinin çıkarılması uygun görülmüştür.

İkinci ve üçüncü maddeler aynen kabul edilmiştir

Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Iktisat En. Reisi	M. M.	Kâtip
Trabzon	Çankırı	Ankara
R. Karadeniz	A. İnan	H. O. Beketa
Afyon K.	Gazianteb	Giresun
B. Türker	Ş. Özdemir	N. Osten

İçel	İçel	İstanbul
Dr. M. Berker	Ş. Tugay	V. Sarıdal
İzmir	Kırşehir	Kırşehir
B. Arıman	Ş. Torgut	F. Çobanoğlu
Niğde	ordu	Ordu
Dr. E. F. Talay	Ş. Akyazı	M. Yarımbayrak
Trabzon	Zonguldak	Zonguldak
T. Göksel	Ş. Tansan	H. Karabacak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Finlândiya arasında 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikına ait kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyetiyle Finlândiya Cumhuriyeti arasında Ankara'da 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen ve 1 mayıs 1943 tarihinde meriyete girecek olan Ticaret ve Tediye Anlaşmaları tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30. IV. 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	F. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye ile Finlândiya arasında 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikına ait kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyetiyle Finlândiya Cumhuriyeti arasında Ankara'da 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE FİNLÂNDİYA CUMHURİYETİ ARASINDA TİCARET VE TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Finlândiya Cumhuriyeti Hükümeti iki memleket arasında Ticari mubadeleleri inkişaf ettirmek ve tediyelerin tanzimini kolaylaştırmak arzusuyla aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

1. — Türkiye ile Finlândiya arasındaki Ticari mubadeleler iki memlekette mer'î umumî ihracat ve ithalât rejimlerine tevfikân icra edilecektir.

2. — İlişik listede tadat edilen Türk menşeli emtia ve Finlândiya menşeli emtia işbu Anlaşmanın mer'iyeti müddetince, yekdiğeri ile hususi takas yolu ile mubadele edileceklerdir.

Hususi takas muameleleri, iki memleketin salâhiyettar uzuvlarının mütekaddim bir müsaadesine mevzu teşkil edeceklerdir.

3. — Şurası mukarrerdir ki, adı geçen listede münderiğ olanlardan gayri emtia da iki memleketin salâhiyettar makamlarının mütekaddim müsaadesi istihsal edilmek şartıyla mubadele edilebileceklerdir.

Madde — 2

1. — İşbu Anlaşmanın mer'iyete konmasından sonra her iki Taraftan sevkedilecek emtiaya iki memleketin salâhiyettar makamları tarafından verilmiş ilişik nümuneye uygun bir menşe şahadetnamesi terfik edilecektir.

2. — Karşılık değeri 50 türk lirasını veya başka bir para ile muadilini geçmeyen irsalât için menşe şahadetnamesi mecburi değildir.

Madde — 3

Bir hususi takas muamelesinin mevzuunu teşkil edecek emtianın kıymeti kara yolu ile nakliyat halinde sevk istasyonunda veya hudutta franko fiyat üzerinden, deniz yolu ile nakliyat da F. O. B. veya C. İ. F. fiyat üzerinden hesap edilecektir.

Madde — 4

1. — Hususi takas yolu ile Türkiye'ye ithal edilen Finlândiya menşeli emtianın karşılık değeri Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının kendi defterlerinde açacağı türk lirası üzerinden tutulan ve faiz getirmiyen «Hususi takas» hesaplarına yatırılacaktır.

2. — Hususi takas yolu ile Finlândiya'ya ithal edilen Türk menşeli emtianın karşılık değeri, Suomen Pankki'nin kendi defterlerinde açacağı Markas üzerinden tutulan ve faiz getirmiyen «Hususi takas» hesaplarına yatırılacaktır.

3. — Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Suomen Pankki yukarıdaki fıkralarda yazılı takas hesaplarına yapılmış teslimata mütedair ihbarnameleri mütekabilen günü gününe birbirlerine bildireceklerdir.

4. — İşbu teslimat ihbarnamelerini alacak taraf teslimat ihbarnamelerinin mevzuunu teşkil eden ameliyeye ait hesapta bulunan mevcudat nispetinde hak sahiplerine muktazi tediyeleri icra edecektir.

5. — Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Suomen Pankki hususi takas hesaplarının işlenmesine müteallik teknik usuller hakkında aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 5

Mütekabilen Finlândia ve Türkiye'ye ithale mahsus Türk ve Fin menşeli emtianın satın alınması için avans olarak yapılacak teslimat ithalâter memleketin salâhiyettar makamlarının tasvihine arzedilecektir. Bu teslimat hak sahiplerine bâhis mevzuu muameleye ait hesapta bulunan mevcudat nisbetinde yapacaktır.

Madde — 6

1. — İşbu Anlaşmanın mer'iyet müddeti esnasında müsaade edilmiş ihracattan mütevellit karşılıklı alacaklar, bu Anlaşmanın hükümlerine tevfikân tasfiye edilecektir.
2. — Aynıyle, işbu Anlaşmanın muteber olduğu müddet içinde tasvip edilip inkızası tarihinde ikmal edilmemiş olan hususi takas muameleleri bu Anlaşma hükümlerine tevfikân tasfiye edilecektir.

Madde — 7

Türk emtiası ve Finlândia emtiası her iki Taraftan, bugünkü tarihte imza edilen münzam protokole tevfikân, hususi takas rejimi dışında ihraç edilebilecektir.

Madde — 8

9 sontesrin 1940 tarihinde imza edilen Türkiye - Finlândia arasındaki Ticaret Anlaşması ve Tediye Anlaşması yerine geçen işbu Anlaşma 1 mayıs 1943 tarihinde mer'iyete girecektir.

Aynıyle 20 haziran 1936 tarihli Ticaret Anlaşmasına ekli II nei münzam protokol da bu tarihten sonra artık mer'iyette kalmıyacaktır.

İşbu Anlaşma mer'iyete giriş tarihinden itibaren bir senelik bir müddeti haiz olacaktır.

İki Âkit Taraftan işbu Anlaşmanın inkızası tarihinden evvel bir Anlaşmanın akdine tevessül maksadiyle temasa gireceklerdir.

Ankara'da 3 nisan 1943 tarihinde fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

Dr. B. T. Şaman

*A. S. Yrjö Koskinen
Tauno Jalanti*

Liste

Finlândiya emtiası

Türk emtiası

Sülfürlü kimyevî kâğıt hamuru
Odun ihtiva eden yazı yağdı
Odun ihtiva etmeyen yazı kâğıdı
Gazete kâğıdı
Ambalâj kâğıdı
Greaseproof kâğıdı
M. G. cap kâğıdı
Sigara kâğıdı
Başka kâğıtlar
Kâğıt torbalar
Karton
İnşaat kartonu
Mücerrit levhalar
Kibrit
Kontreplâklar
Ufak sandık için tahta
Tahta makara
Karton ambalâjı
Şişe ambalâjı
Sair emtia, yayık, törpü ve rende, elektrik ampülü, kâğıttan sicim ve saire gibi

Yağlı tohumlar
Sülfürlü yağlar
Küsbe
Tütün
Palamut ve debagatte müstamel hulâsalar ve sair maddeler
Pamuk
Tiftik
Zımpara
Koyun derisi
Afyon
Paçavra
Kuru yemiş
Zamkı arabî
Sair emtia, sünger, balmumu ve saire gibi

Mense şahadetnamesi nümunesi

Gönderen:

İsim

İkametgâh

Sokak

Eşyanın nevi :

Ambalâj tarzı :

Koli adedi :

Marğa No. :

Sıklet { gayri sâfi Kg. :

{ sâfi Kg. :

{ F. O. B. :

Kıymet { C. İ. F. :

Gönderilen:

İsim

İkametgâh

Sokak

Yukarıda gösterilen emtianın menseli olduğu ve işbu şahadetnamenin, 3 nisan 1943 tarihinde imza edilen Türkiye Cumhuriyetiyle Finlândiya Cumhuriyeti arasındaki Ticaret ve Te-diye Anlaşmasının hükümlerine tevfiқан verildiği tasdik olunur.

(Mühür)

. 194
Salâhiyettar ita organının
adı ve imza

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE FİNLÂNDİYA CUMHURİYETİ ARASINDA
TİCARET VE TEDİYE ANLAŞMASINA MÜNZAM PROTOKOL**

Türkiye Hükümeti, Finlândiya Hükümeti bugünkü tarihte imza edilen Türkiye - Finlândiya Ticaret ve Tediye Anlaşmasına tevfikân tesviye edilecek emtiaın karşılık değerlerini temsil edenlerden gayri tediyeleleri de kolaylaştırmak arzusu ile aşağıdaki hususta mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

Emtia mübadelesinden tahassül eden masraf ve komisyonların, nakliye, sigorta masraflarının, mahkeme masraflarının, damga resimlerinin, iki Taraf Devlet müesseselerine yapılacak irsalâtın, talebelerin, seyyahların, iş adamlarının, ticaret adamlarının masraflarını tehvine muhtas irsalâtın ve sairinin ve kezaîk iki memleket salâhiyettar makamları tarafından münakalesine müsaade edilecek olan ve sermayeye nakli mahiyetini haiz bulunmayan diğer bilecümle matlubatın tediyesi aşağıdaki hükümlere tevfikân yapılacaktır.

Madde — 2

1 neî maddede derpiş edilen münakaleler iki memleketin salâhiyettar makamlarının mütekadim müsaadesine tabi tutulacaktır.

Aynıyle iki memleketin salâhiyettar makamları müteneffilere ödenecek paraların mahiyet ve istimalini tahkik ve kontrol edebileceklerdir.

Madde — 3

Türkiye ve Finlândiya'daki müteneffiler lehine icra edilecek tediyele Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası nezdinde açılmış bulunan Türk liraları üzerinden muharrer faiz getirmiyen bir hesabın zimmetiyle yapılacaktır. Bu hesap :

1. — Bugünkü tarihte imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasına bağlı listede sayılan ve yukarıki hesabı beslemek maksadiyle icra edilen Finlândiya emtiasının Türkiye'ye ihracatı muhassalasıyle;

2. — Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının Finlândiya'daki müteneffiler lehine tediyeat vâkı oldukça bu hesaba yapacağı teslimat ile;

Beslenecektir.

Madde — 4

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası yukarıdaki maddede münderiç « Türk liraları » hesabının matlubuna kaydedilen mebalîğe müteallik tahsilât ihbarnamelerini günü gününe Suomen Pankki'ye bildirecektir.

Madde — 5

Üçüncü maddede münderiç « Türk liraları » hesabında 100 000 Türk lirasını müteceviz bir mevcut tahassül eylediği takdirde fazla kısım, Finlândiya tarafından, iki memleketin salâhiyettar makamları arasında kararlaştırılacak, Türk menşeli emtia mübayaasında kullanılabilecektir.

Madde — 6

İşbu protokolün mer'iyetinin inkızasında, «Türk liraları» hesabında mevcut kalabilecek bakiye, iki memleketin salâhiyettar makamları arasında kararlaştırılacak Türk menşeli emtia mübayaası ile tasfiye edilecektir.

İşbu protokol, bugünkü tarihte Türkiye ile Finlandiya arasında imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edecek ve aynı mer'iyet müddetini haiz olacaktır.

Ankara'da 3 nisan 1943 tarihinde; Fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

Dr. B. T. Şaman *A. S. Yrjör - Koskinen*
Tauno Jalanti

TASFIYE PROTOKOLÜ

İki Hükümet Türkiye ile Finlandiya arasında bugünkü tarihte Ticaret ve Tediye Anlaşmasını imza ettikleri sırada aşağıdaki hususu kararlaştırmışlardır:

1. — 9 sontesrin 1940 tarihli Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikan, her iki Tarafça tamamen veya kısmen ödenen avanslar ve kezalik emtiadan ödenmek üzere açılan akreditifler, kendileri için bu avansların ödendiği ve akreditiflerin açıldığı emtianın teslimi suretiyle aynı Anlaşmanın hükümlerine göre idame ve tasfiye edilecektir.

2. — Bugünkü tarihte imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının mer'iyete girişinde Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Suomen Pankki nezdinde açılmış olan kliring hesapları takas edileceklerdir. Bu hesaplardan biri veya diğerinde mevcut kalabilecek bakiye ve kezalik Türkiye ile Finlandiya arasındaki 9 sontesrin 1940 tarihli Tediye Anlaşmasının 15 nci maddesi hükümlerine tevfikan sonradan işbu hesaba yatırılacak paralar aşağıdaki tarzda tasfiye edileceklerdir:

a) Bu bakiye Finlandiya lehine gözüktüğü takdirde, bugünkü tarihte imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasına munzam protokolün 3 ncü maddesi hükümlerine tevfikan Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası nezdinde açılmış bulunan «Türk liraları» hesabına yatırılacaktır.

b) Bu bakiye Türkiye lehine gözüktüğü takdirde, 9 sontesrin 1940 Türkiye - Finlandiya Ticaret Anlaşmasına bağlı birinci listede, sayılı Finlandiya menşeli emtianın Türkiye'ye irsali suretiyle tasfiye edilecektir.

Finlandiya Hükümeti bu bakiyenin çabuk tasfiyesi için bileümle kolaylıkları bahşedecektir.

İşbu protokol, bugünkü tarihte imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edecektir.

Ankara'da 3 nisan 1943 tarihinde Fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

Dr. B. T. Şaman *A. S. Yrjör - Koskinen*
Tauno Jalanti